

Vedlegg 1

Forslag til ny forskrift

Forskrift om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

Fastsatt av Kulturdepartementet- og likestillingsdepartementet x.x. 2026 med hjemmel i Stortingets budsjettvedtak.

§ 1. Formål

Formålet med ordningen er å fremme frivillig aktivitet. Ordningen skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester.

Merverdiavgiftskompensasjonen skal brukes i den delen av virksomheten som er grunnlag for tildeling av kompensasjon.

§ 2. Definisjoner

I denne forskriften menes med:

- a. frivillig virksomhet: aktiviteter som ikke er fortjenestebaserte, jf. frivillighetsregisterloven § 3
- b. sentralledd: selvstendig juridisk enhet som organisatorisk eller gjennom vedtekter samordner regional- og/eller lokalledd med felles formål
- c. regionalledd: selvstendig juridisk enhet som organisatorisk eller gjennom vedtekter er tilknyttet et sentralledd, og som har knyttet til seg ett eller flere lokalledd
- d. lokalledd: selvstendig juridisk enhet på lokalt plan som organisatorisk eller gjennom vedtekter har tilknytning til et regionalledd- og eller sentralledd
- e. underledd: samlebetegnelse for regionalledd, lokalledd og aksjeselskap som inngår i søknaden
- f. enkeltstående søker: juridisk enhet som ikke er tilknyttet et sentralledd og som søker kompensasjon på selvstendig grunnlag
- g. forenklet modell: søknadsmodell der merverdiavgiftskompensasjon beregnes på grunnlag av totale driftskostnader etter avgrensning og fradrag
- h. dokumentert modell: søknadsmodell der merverdiavgiftskompensasjon beregnes på grunnlag av totale kompensasjonsberettigede merverdiavgiftskostnader
- i. paraplyorganisasjon: organisasjon som samler frivillige organisasjoner etter § 3 i denne forskriften for å ivareta felles mål, og som ikke er tilknyttet organisatorisk eller gjennom vedtektene

- j. valgt revisor: revisor valgt av årsmøtet, eller annet kompetent organ i henhold til organisasjonens vedtekter, og som ikke trenger å være statsautorisert revisor.

§ 3. Organisasjoner som omfattes av ordningen

Frivillige organisasjoner er omfattet av merverdiavgiftskompensasjonsordningen dersom disse er registrert i Frivillighetsregisteret, jf. §§ 3 og 4 i frivillighetsregisterloven, avgrenset til

- a. demokratiske ikke-økonomiske foreninger
- b. tros- og livssynsorganisasjoner
- c. stiftelser.

Aksjeselskap som eies fullt ut av en eller flere frivillige organisasjoner som alle oppfyller vilkårene i forskriften, kan inngå som en del av søknadsgrunnlaget til eierorganisasjonen.

§ 4. Organisasjoner som ikke omfattes av ordningen

Følgende organisasjoner kan ikke motta kompensasjon:

- a. fagforeninger
- b. yrkes-, nærings- og arbeidslivsorganisasjoner
- b. studieforbund
- c. borettslag
- d. partipolitiske organisasjoner med unntak av politiske partiers ungdomsorganisasjoner
- h. Den norske kirke, kirkelige fellesråd og menighetsråd
- i. organisasjoner som er under konkursbehandling
- j. organisasjoner som er lukket ved at organisasjonene ikke er åpne for allmennheten hvor dette ellers hadde vært naturlig.

§ 5. Krav til frivillig innsats

Alle organisasjoner skal dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av organisasjonens virksomhet. Ulønnet innsats, medlemskontingent og gaver likestilles i vurderingen av krav til frivillig innsats. Gratis styreinnsats oppfyller ikke krav til frivillig innsats alene. Det må ikke være for tett knytning mellom den frivillige innsatsen og gjenytelser.

I vurderingen av om frivillig innsats er en viktig del av organisasjonens virksomhet, skal det legges vekt på forholdet mellom ulønnet innsats og lønnet arbeid, omfanget av medlemskontingent og gaver sett opp mot øvrige inntekter, og om organisasjonen har regelmessig aktivitet hvor frivillig innsats er en sentral del av virksomheten.

I vurderingen av frivillig innsats hos sentralledd og regionalledd kan det legges vekt på frivillig innsats hos underleddene.

Ved vurdering av frivillig innsats hos stiftelser vil ikke utdeling av midler til frivillig virksomhet tilfredsstille kravet. Det er stiftelsens egenaktivitet som danner grunnlag for vurderingen av om det drives virksomhet som faller inn under ordningen.

I vurderingen av frivillig innsats hos paraplyorganisasjoner kan det legges vekt på frivillig innsats hos medlemsorganisasjonene dersom minst 50 prosent av disse oppfyller vilkårene for kompensasjon etter forskriften.

§ 6. Søknadsmodeller

Enkeltstående søkere og sentralledd kan velge å søke etter forenklet eller dokumentert modell. Underledd kan ikke søke på selvstendig grunnlag og må inngå som en del av et sentralledds søknad. Underledd må benytte søknadsmodellen som sentralleddet velger.

Søknadsgrunnlaget i forenklet modell beregnes på grunnlag av totale driftskostnader etter avgrensning og fradrag foretatt etter §§ 7 og 8 i forskriften. Totale driftskostnader skal hentes fra revidert og godkjent årsregnskap ett år tilbake i tid. For organisasjoner som avlegger regnskap etter foreløpig standard for ideelle organisasjoner, er forbrukte midler grunnlaget for beregningen av kompensasjonen. Finansposter skal ikke inkluderes.

Det beregnes 8 prosent søknadsbeløp av de første 7 millioner kroner i søknadsgrunnlag. Deretter beregnes 6 prosent søknadsbeløp av søknadsgrunnlag over 7 millioner kroner.

Søknadsbeløpet i dokumentert modell er merverdiavgiftskostnader på varer og tjenester basert på regnskapet ett år tilbake i tid, etter avgrensninger og fradrag foretatt etter §§ 7 og 9 i forskriften.

Søknadsbeløpet i dokumentert modell skal dokumenteres med en transaksjonsliste som viser hvilke enkelttransaksjoner som inngår. Hver transaksjon i transaksjonslisten skal være spesifisert med kontonummer og kontonavn i hovedbok, bilagsnummer, inngående merverdiavgiftssats, bruttobeløp og merverdiavgiftsbeløp. Transaksjonslisten skal i tillegg vise sum bruttobeløp og merverdiavgiftsbeløp for hver merverdiavgiftsklasse, og tilsvarende totalsummer for alle merverdiavgiftsklasser.

I forenklet modell må søker ha minst 100 000 kroner i søknadsgrunnlag. I dokumentert modell må søker ha minst 7 000 kroner i søknadsbeløp. For underledd er det ingen minstegrense så lenge den samlede søknaden til sentralleddet de inngår i er over minstegrensen.

Dersom Stortingets bevilgning for det enkelte år ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentwise avkortningen bli lik for alle innvilgede søknader.

§ 7. Avgrensninger for kostnader og virksomhet som ikke er kompensasjonsberettiget

Alle søkere og underledd skal avgrense for følgende kostnader og virksomhet som ikke er kompensasjonsberettiget i ordningen:

- a. ny-, på- og ombyggingskostnader for bygg, anlegg eller annen fast eiendom som ikke anses som drifts- og vedlikeholdskostnader
- b. kostnadsførte avskrivninger og nedskrivninger på aktiverte kostnader for bygg, anlegg eller annen fast eiendom
- c. kostnader knyttet til anleggsprosjekter som omfattes av ordningen for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg
- d. øvrige kostnader eller anskaffelser som faller utenfor den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten
- e. virksomhet som kommer en lukket krets til gode
- f. virksomhet som gir privatøkonomiske fordeler eller dekker det som normalt anses for å være kostnader av privat karakter
- g. virksomhet som kommer næringsinteresser til gode
- h. virksomhet som det offentlige er pålagt å utføre eller tilby i lov
- i. virksomhet knyttet til tjenestekjøp etter anskaffelsesregelverket og andre tjenestetilbud utført på oppdrag fra det offentlige
- j. virksomhet som er organisert av eller med tilknytning til det offentlige, gjennom at det offentlige kan oppnevne styremedlemmer eller på annen måte har en sterk grad av involvering i driften for å oppnå spesifikke mål
- k. økonomisk virksomhet og hvor kompensasjon til denne virksomheten er i strid med EØS-avtalens regler om offentlig støtte.

Dersom det ikke er enkelt å kontrollere avgrensningene mot regnskapet skal det utarbeides dokumentasjon på hvordan avgrensningene er vurdert og beregnet.

§ 8. Særlige fradrag i forenklet modell

Søkere og underledd som har 7 millioner kroner eller mer i totale driftskostnader skal i tillegg gjøre fradrag for følgende kostnader:

- a. overføringer til egen organisasjon og samarbeidspartnere i utlandet, lønnskostnader til personell stasjonert i utlandet samt øvrige kostnader i utlandet
- b. drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg, anlegg eller annen fast eiendom
- c. totale driftskostnader, inklusive ikke merverdiavgiftsbelagte kostnader, knyttet til den merverdiavgiftspliktige delen av virksomheten
- d. overføringer til andre organisasjoner, og mellom ledd i samme organisasjon
- e. totale driftskostnader knyttet til virksomhet som er kompensasjonsberettiget gjennom merverdiavgiftskompensasjonsloven for kommuner, fylkeskommuner mv.

Dersom det ikke er enkelt å kontrollere fradragspostene mot regnskapet skal det utarbeides dokumentasjon på hvordan fradragspostene er vurdert og beregnet.

§ 9. Særlige fradrag i dokumentert modell

Søkere og underledd skal i tillegg gjøre fradrag for følgende kostnader:

- a. kostnader og investeringer til merverdiavgiftspliktig del av virksomheten
- b. drifts- og vedlikeholdskostnader som gjelder utleie av bygg, anlegg eller annen fast eiendom
- c. merverdiavgiftskostnader som er kompensasjonsberettiget gjennom merverdiavgiftskompensasjonsloven for kommuner, fylkeskommuner mv.

Dersom det ikke er enkelt å kontrollere fradragspostene mot regnskapet skal det utarbeides dokumentasjon på hvordan fradragspostene er vurdert og beregnet.

§ 10. Sentralleddets plikter

Sentralleddet skal informere alle underledd om søknadsprosedyrer og frister.

Sentralleddet skal inkludere alle underledd som oppfyller vilkårene i forskriften og har sendt inn søknadsdokumentasjon til sentralleddet innen sentralleddets interne søknadsfrist.

Sentralleddet skal utarbeide en sammenstilling på vegne av hele organisasjonen etter fastsatt mal. I sammenstillingen skal det oppgis organisasjonsnummer og juridisk navn på alle underledd.

Sentralleddet kan unnlate å ta med underledd i søknaden dersom underleddet ikke sender inn etterspurt dokumentasjon som er nødvendig for å avgjøre om underleddet oppfyller vilkårene etter forskriften.

Dersom sentralleddet unnlater å ta med eller gir uriktige søknadsopplysninger for et underledd i den samlede søknaden, kan Lotteri- og stiftelsestilsynet likevel legge til eller korrigere søknadsopplysninger for underleddet i den samlede søknaden. Underleddet må dokumentere at de har sendt inn søknadsdokumentasjonen innen sentralleddets interne søknadsfrist, jf. § 11.

Sentralleddet kan påregne et administrasjonstilskudd for å dekke kostnader til koordinering og tilrettelegging ved søknadsprosessen og videreformidling av midler til underledd. Administrasjonstilskuddet kan maksimalt utgjøre 1 prosent av tildelte midler til underledd, begrenset oppad til 4 millioner kroner.

Fristen for sentralledd som videreformidler kompensasjon til underledd er 3 uker fra kompensasjonen er mottatt.

§ 11. Underleddets plikter

I forenklet modell skal underledd rapportere totale driftskostnader og eventuelle avgrensinger etter § 7 og fradrag etter § 8 til sentralleddet etter den enkelte organisasjons interne rutiner og frister.

I dokumentert modell skal underledd sende inn transaksjonsliste jf. § 6 femte ledd til sentralleddet som dokumenterer merverdiavgiftskostnader som er kompensasjonsberettigede etter denne forskriften. Dokumentasjonen skal være oversiktlig og systematisk slik at det er lett å kontrollere hver transaksjon bak søknadsbeløpet mot regnskapet.

Underledd skal ha godkjent og underskrevet årsregnskap, årsmelding og revisjonsberetning. Underledd skal sende dokumentene til sentralleddet dersom sentralleddet eller Lotteri- og stiftelsestilsynet krever det for å kontrollere søknaden.

Underledd som har 7 millioner kroner eller mer i totale driftskostnader skal sende sentralleddet revisorrapport etter § 14.

Aksjeselskap skal sende sentralleddet et egenerklæringsskjema som dokumenterer frivillig innsats.

§ 12. Krav til søknaden

Søknad om merverdiavgiftskompensasjon skal sendes til Lotteri- og stiftelsestilsynet på fastsatt elektronisk skjema senest 1. september hvert søknadsår og skal undertegnes av den som har fullmakt til å søke.

Søknaden skal inneholde følgende vedlegg:

- a. årsregnskap, årsmelding og revisjonsberetning for sentralleddet eller enkeltstående søker. Dokumentene skal være signert og godkjent på årsmøtet eller av annet kompetent organ i henhold til organisasjonens vedtekter
- b. revisorrapport fra statsautorisert revisor eller kommunerevisor for søknaden som følger standarden ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger dersom krav i § 14 er oppfylt
- c. oppstilling som følger fastsatt mal og viser alle organisasjonsleddene med organisasjonsnummer og juridisk navn basert på innrapporterte søknadsdata fra underleddene
- d. transaksjonsliste for søkere som søker etter dokumentert modell. I tillegg skal det legges ved transaksjonsliste for de 15 høyeste søknadsbeløpene for eventuelle underledd med 7 millioner kroner eller mindre i totale driftskostnader
- e. signert egenerklæringsskjema om frivillig innsats for aksjeselskap som inngår i søknaden

- f. paraplyorganisasjoner skal legge ved en oppdatert medlemsliste hvor det fremgår hvilke organisasjoner som oppfyller vilkårene etter forskriften.

Dersom søkers gjeldende vedtekter på søknadstidspunktet ikke er registrert i Frivillighetsregisteret, skal vedtektene legges ved søknaden.

Søkere og underledd må oppfylle vilkårene i denne forskriften både på søknadstidspunkt og utbetalingstidspunkt.

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan avslå søknader som mangler vedlegg nevnt i annet og tredje ledd.

Søkere og underledd som har kostnader og virksomhet som både faller innenfor og utenfor merverdiavgiftskompensasjonsordningen, og som ikke har foretatt avgrensning etter § 7 eller gjort fradrag etter §§ 8 og 9, kan etter en totalvurdering få avslag på søknaden.

§ 13. Krav til revisjon

Søkere og underledd skal ha reviderte regnskap som skal være behandlet og godkjent på årsmøtet eller av annet kompetent organ i henhold til organisasjonens vedtekter.

For seekere og underledd som har mindre enn 7 millioner kroner i totale driftskostnader og som ikke etter regnskapsloven, særlovgivning eller som følge av vedtekter har krav om å benytte statsautorisert revisor eller kommunerevisor, kan regnskapet revideres av en valgt revisor. Valgt revisor kan ikke være den samme som har ført regnskapet eller et styremedlem.

Dersom totale driftskostnader overstiger 7 millioner kroner to år på rad skal siste årsregnskap revideres av statsautorisert revisor eller kommunerevisor.

§ 14. Krav om revisorrapport

Søkere og underledd som har minst 7 millioner kroner i totale driftskostnader to år på rad skal ha revisorrapport for sin egen søknadsdokumentasjon fra statsautorisert revisor eller kommunerevisor. Rapporten skal følge standarden ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger. Lotteri- og stiftelsestilsynet fastsetter hvilke kontrollhandlinger revisor skal utføre.

Sentralledd som i den samlede søknaden har minst 7 millioner kroner i totale driftskostnader to år på rad, skal ha revisorrapport for den samlede søknaden fra statsautorisert revisor eller kommunerevisor. Rapporten skal følge standarden ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger. Lotteri- og stiftelsestilsynet fastsetter hvilke kontrollhandlinger revisor skal utføre.

§ 15. Krav til oppbevaring av dokumentasjon

Søkere og underledd skal oppbevare alt regnskapsmateriale og annen grunnlagsdokumentasjon for søknaden om merverdiavgiftskompensasjon i tre år dersom ikke strengere krav følger av annen relevant lovgivning.

§ 16. Krav etter EØS-avtalens regler om offentlig støtte

Kompensasjon utbetalt etter denne forskrift skal ikke kryssubsidiere økonomisk virksomhet som virir eller truer med å vri konkurransen og påvirke samhandelen i henhold til EØS-avtalens regler om offentlig støtte. Begrepet økonomisk virksomhet skal fortolkes i samsvar med foretaksdefinisjonen i EØS-avtalens regler om offentlig støtte.

Mottakere som har økonomisk virksomhet, og hvor kompensasjon til denne virksomheten er i strid med EØS-avtalens regler om offentlig støtte, skal ha separate regnskap for virksomhetene. Mottakerne må ha interne retningslinjer som sikrer at felleskostnader fordeles på en forholdsmessig måte mellom den delen av virksomheten som rammes av statsstøtteforbudet og den øvrige virksomheten. Transaksjoner mellom den delen av virksomheten som rammes av statsstøtteforbudet og den øvrige virksomheten skal baseres på forretningsmessige vilkår.

§ 17. Krav til eiertid til maskiner, utstyr og andre kapitalvarer

Ved kjøp av maskiner, utstyr og andre kapitalvarer der inngående merverdiavgift utgjør 50 000 kroner eller mer er det en innlåsningsperiode på 5 år. Kompensert beløp skal tilbakeføres om driftsmidlene selges, tas ut, gis bort, går over til å bli brukt i ikke-frivillig virksomhet eller det skjer andre bruksendringer innen 5 år etter anskaffelsen.

§ 18. Plikt til å melde fra om uriktige opplysninger

Straks en søker blir oppmerksom på at en søknad inneholder ufullstendige eller uriktige opplysninger, eller at det er utbetalt uberettiget kompensasjon, skal søker melde fra til Lotteri- og stiftelsestilsynet.

§ 19. Kontroll

Lotteri- og stiftelsestilsynet fører kontroll med at vilkårene i forskriften er oppfylt.

Kontroll av søknadene gjøres på grunnlag av innsendt dokumentasjon og stikkprøver. Ved stikkprøver skal det særlig legges vekt på kontroll av avgrensninger etter § 7 og fradrag etter §§ 8 og 9.

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan kreve at søker fremlegger alle opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å avgjøre en søknad. Oppfylles ikke kravet innen fastsatt frist, kan søknaden helt eller delvis avslås.

Dersom sentralledet oversitter søknadsfristen, skal Lotteri- og stiftelsestilsynet avvise sentralledets del av søknaden. Lotteri- og stiftelsestilsynet kan likevel gi kompensasjon til underledd dersom det kan dokumenteres at underleddene har sendt inn søknadsdokumentasjon til sentralledet innen sentralledets interne søknadsfrist, jf. § 11.

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan utbetale kompensasjon til underledd som har registrert bankkonto i Frivillighetsregisteret.

Dersom det foreligger krav om tilbakebetaling fra andre offentlige støtteordninger til søkere eller underledd, kan Lotteri- og stiftelsestilsynet utsette utbetaling av midler inntil 3 måneder for å gjøre undersøkelser som er nødvendige for å avklare om tilbakebetalingskravet påvirker søknad om merverdiavgiftskompensasjon.

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan føre etterkontroll. Ved stikkprøver i etterkant av tildeling av midler skal det særlig legges vekt på kontroll av underleddenes dokumentasjon av søknadsopplysninger, og om det enkelte underledd oppfyller vilkårene i forskriften.

Lotteri- og stiftelsestilsynet kan føre kontroll med om sentralledet har videreformidlet kompensasjon til underledd.

§ 20. Tilbakebetaling

Dersom en søker gir ufullstendige eller uriktige opplysninger i søknaden på vegne av seg selv eller sine underledd, og dette medfører at det utbetales uberettiget eller for høy kompensasjon, kan Lotteri- og stiftelsestilsynet kreve beløpet tilbakebetalt.

Dersom det grunnet feil fra Lotteri- og stiftelsestilsynet utbetales for høy kompensasjon, kan den uberettigede andelen av kompensasjonsbeløpet kreves tilbakebetalt.

Kompensasjon som blir brukt i strid med forskriften eller vedtaket om tildeling av kompensasjon, kan kreves helt eller delvis tilbakebetalt.

Sentralledd som har mottatt kompensasjon på vegne av underledd og som ikke har videreformidlet kompensasjonen skal tilbakebetale det gjeldende kompensasjonsbeløpet.

Søkere og underledd som har utestående tilbakebetalingskrav etter § 20 kan ikke få godkjent søknad om merverdiavgiftskompensasjon i senere søknadsår før tilbakebetaling er foretatt.

§ 21. Klageinstans

Lotterinemnda er klageinstans for Lotteri- og stiftelsestilsynets enkeltvedtak etter denne forskriften. Pengespilloven § 30 om Lotterinemnda gjelder tilsvarende ved behandling av saker etter denne forskriften.

§ 22. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft x.x. 2026. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner.